

Žák se zrakovým postižením

SZ6005 Speciální a inkluzivní pedagogika

Mgr. Soňa Papšová

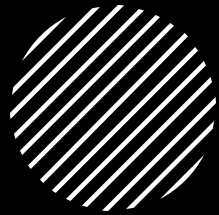
448014@mail.muni.cz

17.10.2023

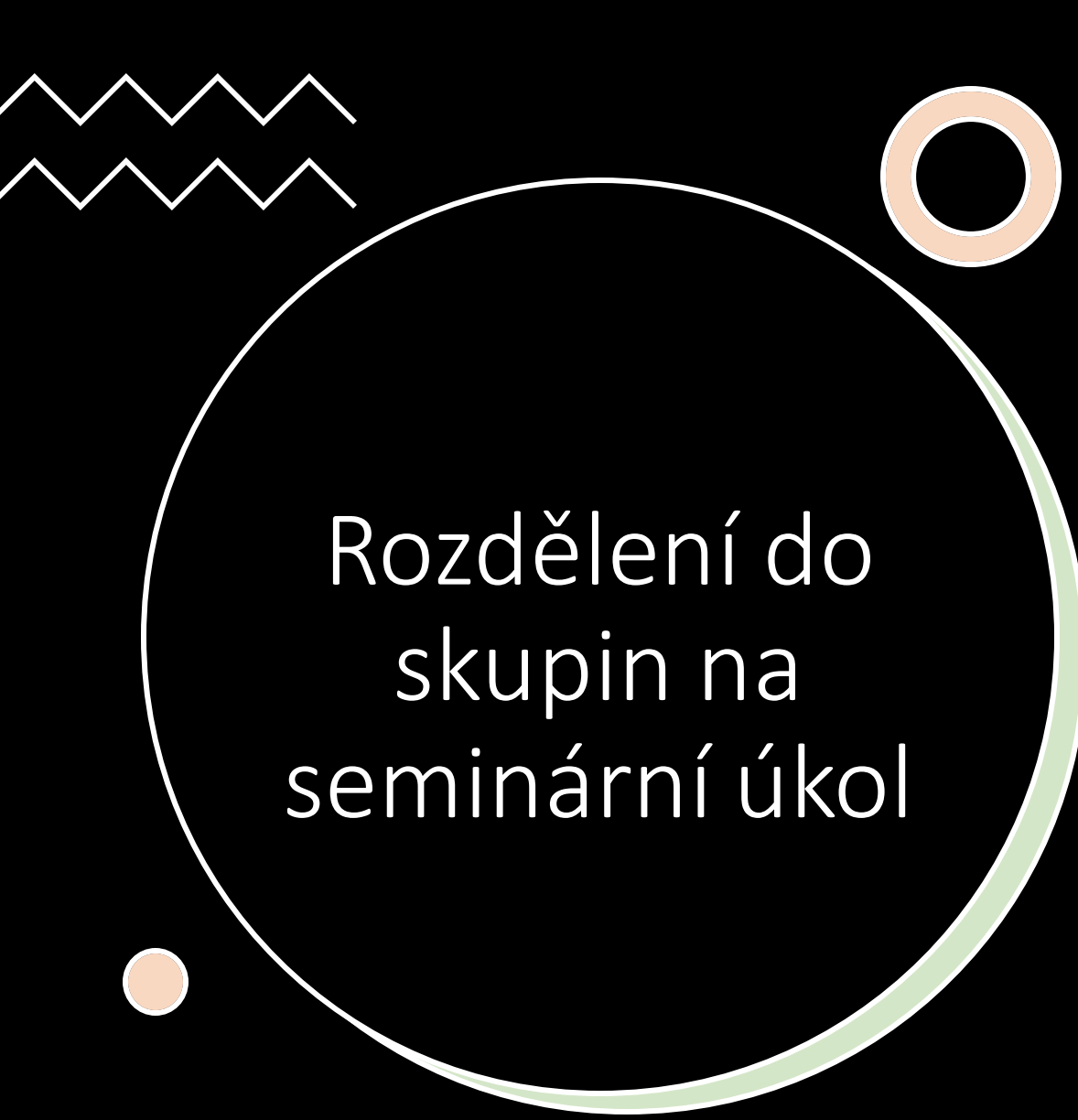

Náplň semináře

- Rozdělení do skupin
- Mýty a fakta a zrakovém postižení
- Co je zrakové postižení (ZP)
- Čemu se ve třídě vyvarovat
- Co žákům se ZP pomůže
- Praktická část s 3 aktivitami

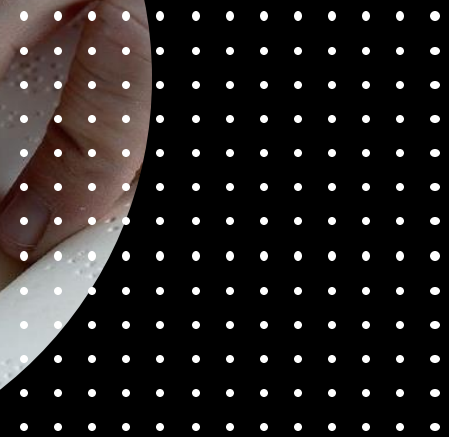
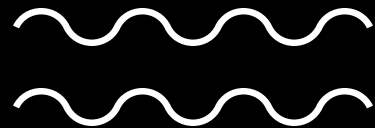

Rozdělení do
skupin na
seminární úkol

- **Má každý skupinu?**
 - **Prosím, vyplňte formulář
a zapište si číslo vaší
skupiny!**
 - **Dotazy?**
-

Mýty a fakta o zrakovém postižení

Mýty vs. fakta

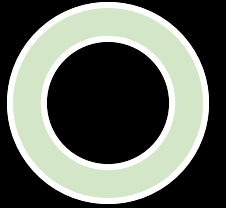
- Lidé se ZP mají "lepší" ostatní smysly
- Lidé se ZP mají vždy i mentální postižení
- Děti se ZP patří do speciální školy
- Lidé se ZP nemůžou být samostatní
- Kdo nosí brýle má zrakové postižení
- Kdo má vodícího psa nepotřebuje mou pomoc
- Kdo má skládací hůl a někdy ji schová, je podvodník

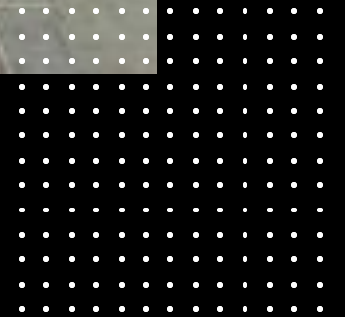
Žák se zrakovým postižením/ s postižením zraku

- 80% informací o světě získáváme zrakem
- Navzdory nelepší možné korekci přetrvávají potíže v každodenním životě (v sebeobsluze, interakci s lidmi, čtení, psaní, orientaci a pohybu v prostoru) (Billiet et al., 2022)
- **Definice ZP z edukačního hlediska:**
Za dítě se zrakovým postižením se považuje dítě, jehož školní výkonnost je zrakovým postižením při jeho maximální korekci negativně ovlivněna (IDEA Amendments in Hamadová, Květoňová & Nováková, 2007)
- Je nutné/vhodné využití kompenzačních pomůcek

Osoby s postižením zraku čelí bariérám

- Sociálním
- Informačním
- Architektonickým

Různé druhy postižení zraku

<https://www.youtube.com/watch?v=DwtH1mO4eE0>

Dle stupně postižení

Dle funkčního poškození

Dle doby vzniku

- Ztráta zrakové ostrosti
- Postižení šíře zorného pole
- Poruchy rovnovážného postavení očí (šilhání)
- Obtíže se zpracováním zrakových informací
- Poruchy barvocitu
- Poruchy adaptace
- Poruchy kontrastní senzitivity
- Sítnicové degenerace
- Zákaly (šedý, zelený)

Slovník

a/1	b/2	c/3	d/4	e/5	f/6	g/7	h/8	i/9	j/0
k	l	m	n	o	p/%	q	r	s	t
u	v	w	x	y	z	á	č	ď	é
ě	í	ň	ó	ř	š	ť	ú/š	ů	ý
ž	·	,	:	;	?	!	„	()

- Osoba/člověk

- s postižením zraku
- se zrakovým postižením
- Slepí -> Nevidom/á -> Nevidící
- Slabozraký -> trpí slabozrakostí

Co se žáci se ZP učí na reedukačních hodinách?

Prostorová orientace a samostatný pohyb
(bílá hůl, vodící pes, VPN, průvodce)

Rozvoj jemné motoriky

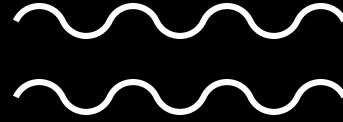
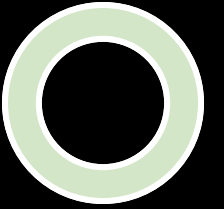

Nácvik na šestibod a výuka braillovského písma (čtení i psaní)

Sociálně přijatelné chování

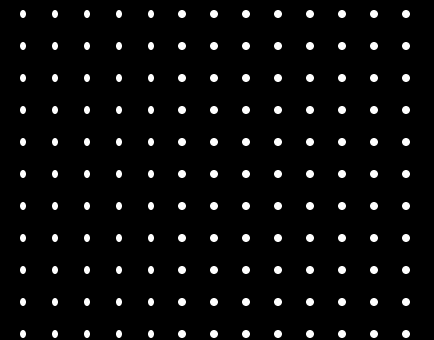
Minimalizovat sebestimulaci při rozhovoru/na veřejnosti
Kam se mají otočit když na něj někdo mluví

- Verbalismy
 - Tady/tam/tohle/sem
 - Podívej/koukni se
 - Abstraktní výrazy založené na viděném
- Přemísťování nábytku bez upozornění
- Otevřené dveře/skříně, věci v cestě nebo na zemi (tašky hozené u lavice atd.)
- Nekomunikace přímo s žákem se ZP
- Pomáhat, když to není potřeba

Čemu je dobré
se vyvarovat?

XXX

Co žákům se ZP ve škole pomůže

Ohraničit komunikaci (iniciační dotek, oslovení, rozloučení)

Střídat ostatní žáky, kdo bude jeho/její "kamarád" - peer pomocník

Správné osvětlení třídy

Správná velikost písma a kontrast barev

Komentování dění - slovní opis (doplnění chybějících informací)

Využívat zbytky zraku jak jen to jde

Upozornit na zvuky nebo změny

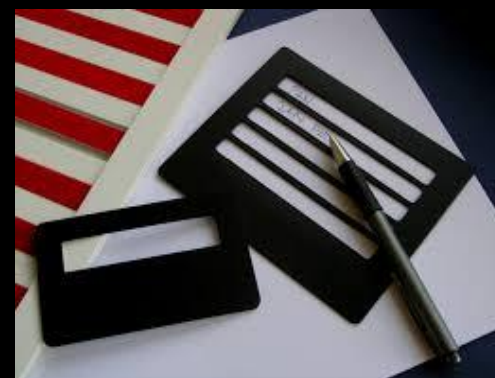
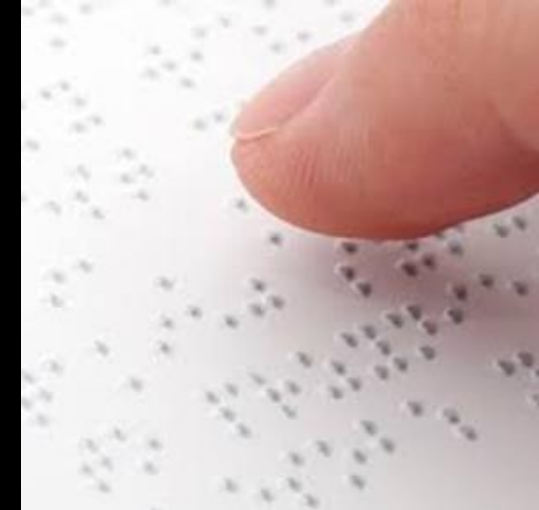
Využívat modelů, ukázek, zážitků

Zvýšení časové dotace na plnění úkolů

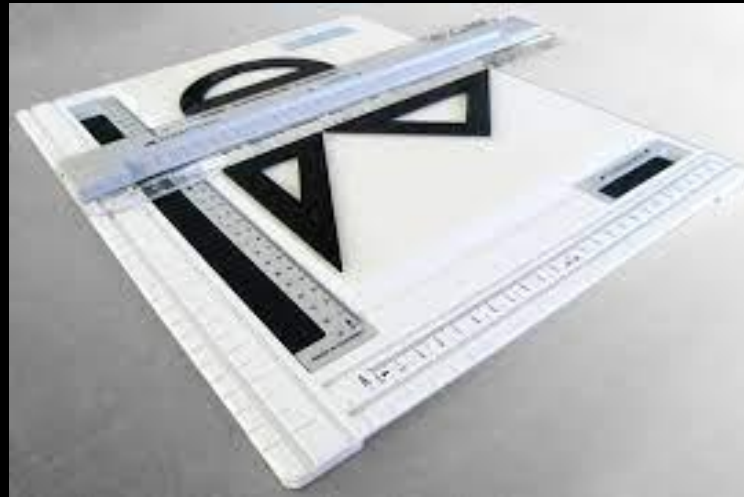
Vedení k samostatnosti

Systematizace a vymezení prostoru

Používat správné kompenzační pomůcky

Pomůcky pro nevidící

Pomůcky pro slabozraké

Kde se můžu poradit?

- **Školní poradenské pracoviště (ideálně školní speciální pedagog)**
- **SPC** - speciálně pedagogické centrum pro zrakové postižení (v Brně na Kamenomlýnské)
- **TyfloCentrum** – od 15 let, asistence, poradenství, soc. rehabilitace, půjčování pomůcek
- **Tyfloservis o.p.s.** - od 15 let, základní nácviky, Braille, pomůcky, podpora rodiny
- **SONS** - Sjednocená organizace nevidomých a slabokrakých ČR
- **Dědina o.p.s.** - Pobytové rehabilitační a rekvalifikační středisko pro nevidomé
- **LORM** - společnost pro hluchoslepé

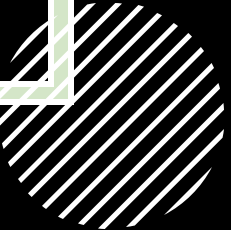

Praktická část

- 3 stanoviště/aktivity
- Rozdělní podle skupin na seminární úkol
- 3 skupiny na 1 aktivitu
- V každé skupině jeden, co je odpovědný za hlídání času
 - Prosím zvedněte ruku, kdo jím bude
- Po skončení času půjdete na další stanoviště
- **Na konci se všichni vrátíte sem na závěrečnou reflexy**

Kdo má jít kam?

1. Provádění po budově -
v budově Poříčí 9. a na dvoře
 2. Překážková dráha s bílou holí -
chodba na patře
 3. Pomůcky a simulační brýle -
učebna
-

Skupiny 1,2,3

1. Provádění po budově
2. Překážková dráha
3. Pomůcky

Skupiny 4,5,6

1. Překážková dráha
2. Pomůcky
3. Provádění po budově

Skupiny 7,8,9,10

1. Pomůcky
2. Provádění po budově
3. Překážková dráha

Seznam zdrojů:

- Hamadová, P., Květoňová, L., & Nováková, Z. (2007). *Oftalmopedie. Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: MU.
- Billiet, L., Van de Velde, D., Overbury, O., & Van Nispen, R. M. (2022). International Classification of Functioning, Disability and Health core set for vision loss: A discussion paper and invitation. *British Journal of Visual Impairment*, 40(2), 109-116. <https://doi.org/10.1177/02646196211055954>